

پولشویی، خطری برای امنیت اقتصادی و اجتماعی

غلامحسین بیابانی*

محمد تقی عصار**

چکیده:

امروزه یکی از بزرگترین و در عین حال پنهانترین جرایمی که اقتصاد بسیاری از کشورها را تهدید می کند پولشویی است. این جرم با صورتی ناآشکار و مخفی در جهان پهناور ما رشدی فزاینده در دو دهه اخیر داشته است و ماهیتی فراملی دارد، و در خارج از مرزهای یک کشور استمرار می یابد. این جرم محدود به شستشوی پول نمی باشد، بلکه تطهیر همه اموال کثیف ناشی از جرم را در بر می گیرد، لیکن، مبتلا به بدترین حالت آن، تطهیر پول، آن هم پول حاصل از فروش مواد مخدر، قاچاق انسان، قاچاق سلاح و... این جرم، گذشته از ماهیت فراملی، ماهیت سازمان یافته نیز دارد و این امر، مبارزه با آن را مشکل تر می سازد. پولشویی علاوه بر تأثیرات نامطلوب در ابعاد اجتماعی و اخلاقی جامعه، آثار و تبعات منفی بسیار گسترده ای بر اقتصاد کشورها دارد چرا که به مثابه پلی، اقتصاد رسمی و قانونی کشور را به اقتصاد غیر رسمی و زیرزمینی متصل می کند و باعث تخریب بازار مالی، از طریق ورود نامعقول حجم بالای نقدینگی و متعاقباً خروج نابهنگام و ناگهانی همین حجم پول به منظور انجام یک معامله مجرمانه می شود. هدف از نگارش مقاله حاضر تبیین ابعاد پولشویی و راههای مبارزه با آن است.

مقدمه:

میلیاردها دلار پول رد و بدل شده در تجارت بین المللی امروز می پیوندند. جدا کردن پولهای مشروع از پولهای نامشروع هیچگاه برای ملتها يك اولویت به حساب نیامده ولی با این حال شاهد آن هستیم که امروزه تغییراتی در این مورد در حال انجام شدن است. اگر

امروزه پولشویی تا حدود زیادی بین المللی شده است. فرار سرمایه، پولهای به دست آمده از فعالیتهای تبهکارانه و ثروتهای به تاراج رفته ملتها، همه روزه به

* عضو هیأت علمی دانشگاه علوم انتظامی

** دانشجوی دکتری مدیریت راهبردی و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم انتظامی

تعاریف پولشویی:

واژه پولشویی در توصیف فرآیندی به کار می‌رود که در آن وجوه و درآمدهای غیرقانونی (کثیف) حاصل از فعالیت‌های مجرمانه مانند قاچاق مواد مخدر، قاچاق اسلحه و کالا، قاچاق انسان، رشوه، اخاذی، کلاهبرداری، سرقت و... در چرخه‌ای از فعالیت‌ها و معاملات و با گذر از مراحل شسته شده و به پول قانونی و تمیز تبدیل می‌شود. به عبارت دیگر، منشأ و منبع وجوهی که به صورت غیرقانونی به دست آمده از طریق رشته‌ای از نقل و اتصالات و معاملات به گونه‌ای پنهان می‌شود که همان وجوه به صورت درآمد قانونی نمود پیدا کرده و برای تطهیر وارد فعالیت‌ها و مجاری قانونی می‌شود.

جان مدینگر در کتاب پولشویی تعریفی از پولشویی ارائه داده که عبارت است از: «استفاده از پول بدست آمده از فعالیت‌های غیرقانونی با مخفی نگه داشتن هویت افراد به دست آورنده پول و تبدیل آن به چیزهایی که ظاهراً قانونی به نظر برسند». تعریف ساده‌تر پولشویی نیز عبارت است از: «فرآیند تبدیل پول نامشروع به پول مشروع». آنچه که در این موضوع بسیار حائز اهمیت است ظاهر پول می‌باشد چرا که همانطور که بعدها خواهید دید براساس قانون کشور آمریکا پولهای نامشروع هیچگاه نمی‌توانند مشروع تلقی شوند هرچند که ممکن است این پولها بارها و بارها دست به دست گشته باشند.

براساس تعریف سازمان بین‌المللی پلیس جنایی (اینترپل)، پولشویی عبارت است از هر نوع عمل یا اقدام به عمل برای مخفی کردن یا تغییر کل ظاهری هویت عواید نامشروع؛ بطوری که وانمود شود از منبع قانونی سرچشمه گرفته‌اند. (بیابانی و مختاری، ۱۳۸۷)

انواع پولهای کثیف:

انواع پولهایی که می‌تواند به صورت نامشروع در جامعه مطرح باشد، به سه گروه تقسیم می‌شوند که عبارتند از: پولهای کثیف و یا پولهای آغشته به خون،

تغییرات کمی کند صورت می‌گیرند دلیلش این است که مخرب بودن پولهای کثیف برای نقاطی که در آنها سرمایه‌داری آزاد به راحتی مورد استفاده قرار می‌گیرد خیلی دیر جا افتاده است. بانکها و مراکز تجاری سرتاسر دنیا به خصوص آنهایی که فعالانه خواهان استفاده از تجارت بین‌المللی هستند معتقدند که اصولاً هیچ پول کثیف یا تمیزی وجود نداشته و فقط پول است که وجود دارد. این نوع نگرش به همراه میل به حفاظت از اطلاعات محرمانه مشتریان به ایجاد پناهگاههای مالیاتی و محرمانه نگهدارنده اطلاعات بانکی در سرتاسر دنیا منجر گردید. (مدینگر، ۱۳۸۸)

اهمیت این جرم در ویرانه ساختار اقتصادی و اجتماعی جامعه امروزه تا به آن پایه درک و فهم شده است که نگاه جهانیان راههای مقابله و از میان برداشتن آنرا جستجو می‌کند. چیستی و ماهیتی فراملی جرم پولشویی باعث شده تا این جرم از معدود بزه‌هایی باشد که روندی متعارف از مسیر تکاملی جرم را در حقوق کشورها طی نکند. جرم پولشویی به این دلیل بطور معمول از حقوق جزای بین‌المللی وارد حقوق داخلی کشورها شده است. در سالهای اخیر توجه ویژه‌ای به مبارزه با جرم پولشویی شده و کنفرانسها و سمینارهای مختلفی برگزار و معاهده‌های متعددی نیز به امضای کشورها رسیده است.

عموماً مقیاس دقیقی از عملیات پولشویی وجود ندارد. اما مدیر اجرایی صندوق بین‌المللی پول در فوریه سال ۱۹۹۸ اظهار داشت که برآورد میزان فعلی مواد مخدر و عملیات مربوط به آن بیش از آن چیزی است که تصور می‌شود. این مقدار بین ۲ تا ۵ درصد از تولید ناخالص ملی است. براساس آنچه ارقام نشان می‌دهد بر ۵۰ تا ۷۰ درصد از داراییهای نامشروع، در بانکهای جهانی، عملیات شستشو انجام می‌گیرد. براساس گزارشهای سازمان ملل متحد، حجم داراییهای نامشروع به دست آمده از تجارت مواد مخدر که در کشورهای صنعتی بر آنها عملیات شستشو انجام می‌گیرد بین ۱۲۰ تا ۵۰۰ میلیارد دلار است. (عشماوی، ۱۳۸۶: ۳۰)

پولهای سیاه و پولهای خاکستری.

پولهای خاکستری: پولهایی که از درآمدهای حاصل از فروش کالا و یا انجام دادن کارهای تولیدی به دست آید، ولی از نظارت دولت پنهان می ماند و دولت از آنها بی اطلاع است که معمولاً برای فرار از مالیات این کارها را انجام می دهند.

پول سیاه: پولهای حاصل از قاچاق کالا است، به طوریکه درآمدهای حاصل از قاچاق کالا و شرکت در معاملات پرسود دولتی که خارج از عرف طبیعی در جامعه صورت می گیرد، باعث پیدایش این نوع پولها می شود.

پول کثیف یا پولهای آغشته به خون: مربوط به نقل و انتقال مواد مخدر است.

حال در مورد اینکه چه کشورهایی شرایط تطهیر این نوع پولها را دارند، بستگی به ساختار اقتصادی آن کشورها دارد. عواملی نظیر ساختارهای اقتصادی ناسالم، شفاف نبودن قوانین، انحصارات و تمرکز قدرت در دست عده ای خاص و در کشور ماعلاوه بر این عوامل دولتی بودن اقتصاد، شرایط مناسب و مساعدی را برای ایجاد پولهای نامشروع و کثیف ایجاد می کنند. (پیشگیر، ۱۳۸۱: ۱۱)

فرآیند پولشویی

پولشویی دارای فرآیندی پیچیده، مستمر، درازمدت و گروهی است که بطور معمول در مقیاسی بزرگ انجام می شود و می تواند از محدوده جغرافیایی یک کشور فراتر رود. براساس این فرآیند عواید حاصل از فعالیتهای مجرمانه با گذر از مراحل مختلف وارد نظام مالی و فعالیتهای قانونی می شوند و با پنهان ماندن منشأ قانونی آن، ظاهری قانونی می یابند. بطور کلی پولشویی مراحل سه گانه زیر را تشکیل می دهد، این مراحل ممکن است همزمان در جریان یک انتقال انجام شود، ولی گاهی ممکن است در اشکال متفاوت و جداگانه صورت گیرد.

۱. مرحله جایگذاری:

اولین مرحله از پولشویی، جایگذاری یا تزریق

عواید حاصل از فعالیتهای مجرمانه به شبکه مالی رسمی با هدف تبدیل عواید مزبور از حالت نقدی به ابزارهای (دارایی های) مالیات است. بعبارت دیگر پول نقد به مقادیر بسیار زیادی که از فعالیتهای غیرقانونی سرچشمه می گیرد بدست می آید، بزرگترین منشأ پول کثیف از قاچاق مواد مخدر سرچشمه می گیرد و این قاچاق تا حد زیادی یک تجارت پول نقد است، بعنوان مثال: فروش مواد مخدر کنار خیابان، جایی که پرداخت بصورت نقد و با اسکناسهای کوچک صورت می گیرد، در صورتیکه کوکابین و هرویین مطرح باشد، حجم پولی که مبادله می شود بسیار بیشتر از حجم و وزن خود مواد مخدر است و جنایتکاران برای اینکه خود را از شر پول نقد راحت کنند اجباراً باید از خدمات صنعت مالی و بخصوص سپرده گیری استفاده نمایند. بنابراین پولهای نقد در سیستم مالی در ابعاد کوچک جای گذارده شده یا به خارج از کشور قاچاق می شود. هدف پولشویان این است که پول نقد را از محل بدست آوردن آن دور نمایند، تا بدین ترتیب از پیگیری ضابطین مصون باشند و سپس آنرا بصورت داراییهای دیگر مثلاً تراول چک، حواله پستی و غیره در آورند (تذهیبی، ۱۳۸۴: ۳۵).

هدف از این مرحله، آسوده خاطر شدن مالک به جریان انداختن مقادیر انبوهی از پول در سیستم مالی برای مرحله بعد است. این مرحله آسیب پذیرترین مرحله پولشویی است؛ زیرا بیشترین امکان برای کشف منشأ غیرقانونی این پول وجود دارد.

۲. مرحله لایه گذاری:

خواباندن یا لایه گذاری، در واقع اولین اقدام برای مخفی کردن و پنهان نگهداشتن منشأ مالکیت پول است به طریقی که با ایجاد لایه های پیچیده از طریق مبادلات مالی از هر نوع پیگیری حسابرسی در امان باشد و در این مرحله در واقع منشأ پول گمنام و ناشناخته می شود، منظور از خواباندن، قطع ارتباط پولهای غیرقانونی از منشأ جنایت از طریق ایجاد شبکه پیچیده ای از مبادلات مالی پیایی است که هدف آن پوشیده نگاه داشتن منابع مذکور از هر گونه پیگیری حسابرسی و

قانونی می‌شود و از این طریق وارد سیستم رسمی مالی و اقتصادی می‌گردد و با داراییهای قانونی از غیرقانونی بسیار مشکل خواهد بود. مرحله یکپارچه‌سازی می‌تواند از طریق روشهای متعددی، مانند استفاده از شرکت‌های پوششی برای اعطای وام، یا سپرده‌گذاری در مؤسسات مالی خارجی بعنوان وثیقه تأمین برای وام‌های داخلی صورت گیرد. (میرزاوند و زاپور، ۱۳۸۱: ۶)

کار گزاران پولشویی

کار گزاران پولشویی افرادی هستند که برای تطهیر پول از طریق بانک استخدام می‌شوند. برنامه معمول مورد استفاده کار گزاران پولشویی به قرار زیر است: پول غیر قانونی به کار گزار منتقل می‌شود.

کار گزار وارد عمل شده و صدها برگ حواله بانکی، چک بانکی و دیگر اوراق بهادار را خریداری می‌کند. کار گزار به تدریج این اوراق بهادار را در حسابهای مختلف واریز می‌کند و در نهایت به یک حساب می‌رسد که شاید حساب تجاری باشد. سپس سپرده این حساب از طریق حواله تلفنی به حسابی در پاناما یا حسابی در [سوئیس] منتقل می‌شود. (کینی، ۱۳۸۳: ۳۲۴-۳۲۳)

ساختار تشکیلاتی باند پولشویان:

پروفیسور صحراییان اعتقاد دارد پولشویی به گونه‌ای طراحی گردیده که ساختار تشکیلاتی آن از چهار شبکه عمده تشکیل شده است:

۱. شبکه رؤسا و رهبران:

افراد این شبکه به سختی قابل شناسایی هستند و آنان در یک سازو کار بسیار پیچیده به گونه‌ای پنهان شده‌اند، که حتا لایه دوم تشکیلات نیز به جز از طریق حلقه‌های ارتباطی بسیار محدود نمی‌توانند با آنان در تماس باشند؛ و فقط ۵ درصد از ابواب جمعی گروه تبهکاری را تشکیل می‌دهند؛ و برنامه‌ریزی کلان تطهیر پول را انجام می‌دهند.

۲. شبکه معاونین (رابطین):

۱۲ درصد از ابواب جمعی را تشکیل می‌دهند، و از

غیر قابل ردیابی کردن منشأ مالکیت آنها می‌باشد، اشکال دیگری که توسط پولشویان مورد استفاده قرار می‌گیرد معاملات پیچیده‌ای با سهام کالا و مبادلات روی ابزار مالی فرعی است، با توجه به میزان مبادلات هر روزه و درجه بالای آمیختگی پولهای مختلف، شانس اینکه هر معامله مورد پیگیری قرار گیرد، خیلی کم است (همان منبع: ۳۶).

هدف این مرحله که در واقع جداسازی عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه از منشأ یا فعالیت‌های موجه آن است، از طریق ایجاد لایه‌های پیچیده‌ای از معاملات یا نقل و اتصالات مالی چندگانه با هدف مبهم ساختن فرآیند حسابرسی، مجهول گذاشتن هویت طرف‌های اصلی معامله و ناممکن کردن درگیری منشأ عواید مزبور، صورت می‌گیرد.

مرحله مزبور می‌تواند شامل معاملاتی مانند انتقال تلگرافی سپرده، تبدیل سپرده به اسناد پولی (اوراق بهادار، سهام سرمایه‌ای و چک‌های مسافرتی)، خرید مجدد کالاهای پر ارزش و اسناد پولی و سرمایه‌گذاری آنها در معاملات ملکی و مؤسسات قانونی بویژه در صنایع تفریحی و جهانگردی باشد. شرکت‌های پوششی، که معمولاً در کشورهای دارای شرایط مالیاتی مناسب به ثبت می‌رسند، ابزاری معمول در مرحله لایه‌چینی هستند.

این شرکتها که مدیران آنها اغلب وکلای محلی هستند و از جانب موکلان ایفای نقش می‌کنند، با اتکا به قوانین اداری از افشای اطلاعات مالکان شرکت‌های مزبور خودداری می‌کنند. (میرزاوند و زاپور، ۱۳۸۱: ۵)

۳. مرحله یکپارچه‌سازی یا ادغام:

آخرین مرحله در پولشویی، یکپارچه‌سازی یا فراهم کردن پوشش ظاهری مشروع و توجیه قانونی برای عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه است. چنانچه مرحله لایه‌چینی با موفقیت انجام شود، عواید شسته شده با استفاده از طرح‌های یکپارچه‌سازی وارد جریان اصلی اقتصادی می‌گردد که با بازگشت به سیستم مالی، شکل و ظاهری قانونی می‌یابد. در این مرحله، وجوه انباشته شده در لایه‌های مختلف، صرف خرید داراییهای

چيست؟ يا اکثراً به آن توجه ندارند يا برانگيخته شدن احساسات آنها را نمي توانديد. به اين ترتيب يکي از مشکلات مسئولين براي مبارزه با اين جرم دقيقاً همين مشخصه است (تذهيبی، ۱۳۸۴: ۳۱).

۲. پولشویی جرمی سازمان یافته است:

به دنبال خصیصه جرم ثانویه سازمان یافته بودن این جرم، بعد دیگری از مشکل تعقیب مجرمین را بدنبال می آورد؛ بعنوان مثال: سارق یا قاتلی که انفرادی عمل می کند با پیگیری های پلیسی و قضایی دستگیر می شود ولی در جرم پولشویی مسئولین با سازمان مجهزی روبه رو هستند که سطوح مختلف سازمانی از عاملین ساده، افراد واسطه ماهر تا افراد تحصیل کرده و متخصص را دربرمی گیرد؛ بنابراین با دستگیری يك مجرم افراد دیگر باند به راحتی بکار خود ادامه داده و کار را برای مجریان قانون مشکل می نمایند (همان منبع: ۳۱).

۳. پولشویی جرمی فراملی است:

بر پایه تعاریف کنوانسیون سازمان ملل برای مبارزه با جرایم سازمان یافته فراملی (پالرمو) جرم در صورتی ماهیتاً فراملی است که:

الف- در بیش از يك کشور ارتکاب یابد.

ب- در يك کشور واحد صورت گیرد اما بخش زیادی از مقدمات، طرح ریزی یا کنترل یا هدایت آن در کشور دیگر انجام شود.

پ- در يك کشور واحد صورت گیرد، اما يك گروه مجرم سازمان یافته که در بیش از يك کشور فعالیت دارد در آن دخالت داشته باشد.

ت- در يك کشور انجام شده باشد ولی اثرات قابل ملاحظه ای در کشور دیگر داشته باشد. بنابراین با توجه به موارد بالا می توان گفت:

جرم ثانویه پولشویی که توسط سازمان متشکل صورت می گیرد، لزوماً در يك محدوده جغرافیایی خاص یا در مرزهای حاکمیت يك کشور اتفاق نمی افتد. سازمان یافته بودن این جرم، دهکده جهانی معنای پیدا می کند، با این ویژگی اهمیت همکاری بین المللی و نقش سازمانهای بین المللی برای هماهنگی کشورها

طریق حلقه های ارتباطی بسیار محدود می توانند با شبکه رؤسادر ارتباط باشند؛ چه بسا که شبکه معاونین هرگز نتوانند بارهبران گروه تبهکاری آشنا گردند.

۳. شبکه میانی جرم:

این شبکه ۲۲ درصد از ابواب جمعی گروه تبهکاری را تشکیل می دهند؛ آنها نه تنها رهبران گروه را ملاقات می توانند بکنند، بلکه با شبکه معاونین جرم نیز بطور محدود در تماس هستند، بدین ترتیب به دلیل برخورداری رهبری گروه تبهکاری سازمان یافته از حاشیه امن، در مبارزات پیگیر پلیس و گمرکات با قاچاقچیان؛ هرگز به دام نمی افتند. وظیفه این شبکه، واسطه گری و کارگزاری در امر قاچاق را بعهده دارند؛ این گروه مسئول جمع آوری پولهای کثیف حاصل از فروش مواد مخدر و غیره می باشند، متأسفانه اکثر آنها تحصیل کرده بوده و بیشتر انگیزه آنها اقتصادی می باشد.

۴. شبکه پادوها و عوامل پایین دستی:

این شبکه ۶۱ درصد از ابواب جمعی را تشکیل می دهند؛ که همان سرخوردگان اجتماعی می باشند که در پایین ترین شرایط توسعه انسانی قرار دارند، اکثراً بیسواد بوده و از روی احتیاج در این تشکیلات فعالیت می کنند (صحرايیان، ۱۳۸۲: ۳۶۲-۳۶۱).

ویژگیهای پولشویی:

۱. پولشویی جرمی ثانوی است:

برای ارتکاب این جرم باید جنایت دیگری از قبیل قاچاق مواد مخدر، آدم ربایی، قاچاق انسان، قاچاق کالا، قاچاق اسلحه و غیره اتفاق افتاده باشد. طبیعت ثانویه جرم پولشویی باعث می شود که وجدان عمومی جامعه در مقابله با آن چندان برانگيخته نشود؛ بعنوان مثال: اگر سرقتی یا قتل اتفاق افتد یا در خیابان کیف قاپی صورت گیرد، مردم عادی ناخودآگاه از خود عکس العمل نشان می دهند و خواستار مجازات متخلف می شوند، اما اگر در يك بررسی آماری راجع به جرم پولشویی از مردم سؤال شود؛ پولشویی

برای مبارزه با آن روشن می‌شود (پیشین).

گونه‌های پولشویی کدام است؟

پدیده پولشویی در يك کشور لزوماً به درآمدهای بدست آمده از فعالیت‌های بزهکارانه یا مجرمانه انجام شده در آن کشور محدود و منحصر نمی‌شود. در واقع، ممکن است درآمدهای بدست آمده از فعالیت‌های مجرمانه در دیگر کشورهای جهان نیز به کشور مورد نظر منتقل و در آن شسته شود. به عبارت دیگر، تعریف پولشویی باید دربرگیرنده بخشی از درآمدهای جرایم رخ داده در هر کشور نیز باشد که برای شسته شدن در سایر نقاط جهان، از آن خارج می‌شود. بدین ترتیب، چهارگونه قابل شناسایی پولشویی را می‌توان چنین برشمرد:

۱. پولشویی درونی؛ شامل پولهای کثیف به دست آمده از فعالیت‌های مجرمانه انجام شده در داخل يك کشور، که در همان کشور نیز شسته می‌شود؛
۲. پولشویی صادر شونده؛ شامل پولهای کثیف به دست آمده از فعالیت‌های مجرمانه انجام شده در داخل يك کشور، که در خارج از آن کشور تطهیر می‌شود.
۳. پولشویی وارد شونده؛ شامل پولهای کثیف به دست آمده از فعالیت‌های مجرمانه انجام شده در سایر نقاط جهان، که در داخل يك کشور مورد نظر شسته می‌شود.
۴. پولشویی بیرونی؛ شامل پولهای کثیف به دست آمده از فعالیت‌های مجرمانه انجام شده در سایر کشورها که در خارج از کشور نیز شسته می‌شود. (رضوی، ۱۳۸۲: ۶۳)

میزان پولشویی:

برای برآورد میزان پولشویی عواید مجرمانه حاصل از قاچاق مواد مخدر در سطح جهان، شیوه‌های مختلفی وجود دارد که سه شیوه آن توسط ستاد مالی گروه ۷، ارائه شده است:

اولین شیوه، عبارت از برآورد میزان تولید جهانی مواد مخدر در دنیا است. در این شیوه تلاش می‌شود میزان تولید سالانه مواد مخدر برآورد شود و سپس این

میزان ارزیابی و براساس آن میزان پولشویی تعیین شود. دومین شیوه، میزان واقعی مواد مخدر مکشوفه محاسبه و معیار قرار می‌گیرد. در این شیوه، میزان پولشویی براساس میزان مواد ضبط و مصادره شده تخمین زده می‌شود. با تقویم مواد مخدر کشف شده، مشخص می‌شود که چه مبلغ پول در قبال آن پرداخت شده و براین اساس میزان تطهیر تخمین زده می‌شود.

سومین شیوه، تخمین میزان پولشویی براساس تخمین مواد مخدر مورد نیاز استفاده‌کنندگان مواد مخدر است. چون مصرف‌کنندگان نیز در ازای دریافت مواد، پول پرداخت می‌کنند با تخمین نیاز مصرفی آنها و در نتیجه پول پرداختی، میزان پولشویی محاسبه می‌شود. بطور کلی، هیچ کس حجم واقعی پولی که شستشو می‌شود را نمی‌داند اما در واقع امر، همه اذعان دارند که حجم پول سیاهی که سالانه شسته می‌شود به صدها میلیارد بلکه به یک تریلیون دلار می‌رسد.

سازمان ملل متحد نیز در برآورد خود از وضعیت تجارت مواد مخدر، سود حاصل از این مواد را سالانه ۳۰۰ میلیارد دلار اعلام کرده که به شیوه‌های مختلفی شستشو می‌شود (باقرزاده، ۱۳۸۶: ۳۶).

صندوق بین‌المللی پول، برآورد کرده است که دستهای آلوده به جرایم و اعمال غیرقانونی، سالانه ۵۰۰ میلیارد دلار به دست می‌آورند؛ در مقابل ۸۵ میلیارد دلار در سال ۱۹۹۰. این موضوع، نشان‌دهنده درآمدهای عظیمی است که مجرمان با ارتکاب جرم، به دست می‌آورند.

همان‌طوری که گفته می‌شود، درآمدهای نقدی از طریق جرایم سازمان یافته در بریتانیا، به سالانه ۱۲ میلیارد لیره استرلینگ می‌رسد؛ که این مقدار، ۲ درصد از درآمد ملی این کشور را تشکیل می‌دهد. در روسیه، جرایم اقتصادی در سال ۱۹۹۷، بالغ بر ۱۸ میلیارد دلار هزینه داشته است. در ۵ سال گذشته در این کشور، ۳۰ نفر از کارمندان بانکها در اثر عدم موافقتشان با خواسته و شرایط باندهای بزهکاری کشته شده‌اند. (عشماوی، ۱۳۸۶)

مهمترین راهها و روشهای پولشویی عبارتند از:

۱. استفاده از مؤسسه‌های مالی اعتباری:

سهل‌ترین و راحت‌ترین راه پولشویان استفاده از نهادهای مالی رسمی می‌باشد، در این مرحله وجوه نقد حاصل از عملیات مجرمانه، نزد شبکه بانکی یا هر نوع نهاد مالی و اعتباری رسمی سپرده‌گذاری می‌شود، این نهادهای مالی رسمی ممکن است داخلی یا خارجی باشند. استفاده از روشهای معمول در داد و ستد الکترونیکی، یکی از بهترین شیوه‌های انتقال این سپرده‌ها از نهادهای مالی داخل کشور به نهادهای خارج از کشور می‌باشد، که بدین ترتیب تشخیص درآمدهای نامشروع بسیار دشوار و گاهی ناممکن می‌شود.

۲. صورت حسابهای جعلی:

پولشویان از طریق عملیات صادرات و واردات صوری، فعالیت تجاری خاص را در کشوری که پولهای کثیف را در آن بدست آورده‌اند، آغاز می‌کنند و به موازات این فعالیت، فعالیت مشابهی را در کشوری که پولهای کثیف خود را در آن سپرده‌گذاری کرده‌اند دنبال می‌کنند و از این طریق به خرید و فروش کالا و خدمات به‌شکلی ظاهری و صوری می‌پردازند به این صورت که پولشویان کالایی را از شرکتی که می‌خواهند پولهای کثیف را به آن تحویل دهند، می‌خرند و به ازای آن صورت‌حسابی غیر واقعی صادر می‌گردد و قیمتی بالاتر از قیمت واقعی کالا در صورت حساب وارد می‌شود و بدین ترتیب مابه‌التفاوت قیمت واقعی و قیمت کاذب، پول شسته شده خواهد بود و یا اینکه بطور کلی صورت‌حساب جعلی صادر می‌شود که در این صورت تمام مبلغ مندرج در صورت‌حساب، پول شسته شده می‌باشد.

۳. استفاده از فناوریهای نوین مخابراتی و رایانه‌ای:

راه پیچیده دیگر، پیشرفتهای شگفت‌انگیز استفاده از فناوریهای نوین مخابراتی و رایانه‌ای در زمینه فعل و انفعالات مالی و بکارگیری ابزارها و شیوه‌های نوین تجارت الکترونیکی است که سبب می‌شوند نه تنها

هویت مبادله کنندگان، بلکه ردگیری جریان وجوه نیز با دشواریهای خاصی همراه باشد، برخی از برآوردهای مقدماتی منتشر شده حکایت از آن دارد، که روزانه بطور متوسط در جهان حجمی معادل با یکهزار میلیارد دلار منحصرأ از طریق دادوستدهای الکترونیکی جابجا می‌شود، طبیعی است که در چنین حجمی از تبادل وجوه و جریانهای مالی، امکان تشخیص اصالت پولهای قانونی و تمیز از پولهای سیاه، کاری بس دشوار است، پس بی‌دلیل نیست که یکی از ویژگیهای پولشویی راقابلیت استفاده از تحولات رخ داده در فناوریهای نوین می‌دانند (تصدیقی، ۱۳۸۲: ۲۱۲).

۴. سرمایه‌گذاری در املاک و مستغلات:

یکی از راههای مورد استفاده پولشویان سرمایه‌گذاری در بازار مسکن و خرید زمین و مستغلات می‌باشد که مورد استفاده زیادی از پولشویان قرار می‌گیرد. اگر پولشویان بتوانند با پول نقد حاصل از جنایات خود املاک گران قیمت را خریداری کرده و سپس آنرا به فروش برسانند؛ می‌توانند چنین ادعا نمایند که وجوه در دست آنها از فروش ملک به‌دست آمده است. چنین امری در ایالت فلوریدای آمریکا اتفاق افتاد؛ قاچاقچیان مواد مخدر آمریکای جنوبی به خرید خانه‌ها و ویلاهای گران قیمت در میامی اقدام نمودند تا جایی که قیمت ملک در آنجا افزایش پیدا کرد (تذهیبی، ۱۳۸۴: ۶۰). سرمایه‌گذاری در مستغلات، باعث تسهیل کار پولشویی می‌شود. مستغلات مزایای اجتناب از پرداخت مالیات را فراهم آورده، پرداخت اقساطی نیز مبنای مستقیمی را برای پولشویی به‌دست می‌دهد. البته این نکته را نیز مدنظر داشت که سوزها گاهی اوقات، با هدف انباشت ثروت از طریق منابع فاقد سند و غیر قابل ردیابی، پول غیر قانونی را روی فلزات و سنگهای قیمتی سرمایه‌گذاری می‌کنند. (کینی: ۳۲۳)

۴. خرید و فروش آثار هنری:

بازار هنر یکی از بازار متنوع و بین‌المللی است که نظارت چندانی بر آن وجود ندارد؛ ضمن آنکه آثار

۷. سرمایه‌گذاری در مشاغل زیانده:

یکی دیگر از شیوه‌هایی که مجرمان سازمان‌یافته در زمینه سرمایه‌گذاری به کار می‌بندند برخلاف مورد قبل، سرمایه‌گذاری در حرف و مشاغل غیر سودآور نظیر شرکتهای مسافرتی یا شرکتهای بیمه در حال ورشکستگی است. بدین گونه که مجرم سرمایه‌گذاری در یک کسب یا شرکت مشروع ولی در حال ورشکستگی، سرمایه‌گذاری و سپس اسناد، مدارک و دفترهای آن را دستکاری می‌کند تا این طور نشان دهد که شرکت سودآور است. جوهی که باید پاکسازی شوند از طریق این شرکت جریان می‌یابند و به گونه‌ای جلوه داده می‌شود که گویی منافع غیر قانونی و مشروع حاصل از معاملات و فعالیت‌های شرکت هستند.

آنچه در مورد این روش باید مورد توجه قرار گیرد این است که غالباً به صورت کوتاه مدت مورد استفاده قرار می‌گیرد. زیرا در این روش به واسطه پذیرش خسارت و ضرر و زیان که ممکن است مبالغ زیادی نیز باشد هزینه‌های هنگفتی بر مجرمان تحمیل می‌شود. (علیمردانی، ۱۳۸۶: ۴۵-۴۶)

۸. صندوق امانات:

استفاده از صندوق امانات وجوه نیز که به پنهان‌سازی عواید و پول‌های نامشروع کمک می‌کند رواج زیادی دارد.

۹. ایجاد سازمانهای خیریه:

یکی دیگر از سوءاستفاده‌های موجود از شبکه‌های پرداخت، استفاده از مؤسسات خیریه غیر واقعی است. در این روش پول‌های بدست آمده از دادوستد مواد مخدر و سایر راه‌های غیرقانونی در این واحدها جمع‌آوری می‌شود زیرا این سازمانها توانایی دریافت هدایا از اقصی نقاط جهان را دارند. (علیمردانی، ۱۳۸۶: ۴۸)

۱۰. معامله نقدی (تجارت پایاپای):

داشتن یک تجارت پایاپای (معامله نقدی) مانند رستوران، صرافی، کارواش و یا تأسیساتی نظیر اینها برای یک پولشو فعالیتتی کاملاً عادی است. حسابرسی این نوع مشاغل بسیار دشوار است و نمی‌توان بطور دقیق محاسبه کرد که طی یک روز، یک هفته، ماه یا سال چند

هنری - مثلاً تابلوهای نقاشی - می‌توانند هزاران و گاهی میلیونها دلار ارزش داشته باشند و در نتیجه وسیله خوبی برای تبدیل میلیونها دلار پول کثیف هستند. (پیشین)

۵. سرمایه‌گذاری در خرید سهام:

یکی دیگر از مؤثرترین شیوه‌هایی که در این زمینه مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد سرمایه‌گذاری در خرید سهام است.

مجرمان سازمان‌یافته در پنهان‌سازی سهام خویش از نماینده و وکیل استفاده می‌کنند. استفاده از نماینده برای خرید سهام در یک شرکت، حلقه ارتباطی بین مجرم و پولی را که او بطور نامشروع کسب کرده است و اکنون تمایل به سرمایه‌گذاری آن دارد از بین می‌برد. نام نماینده در دفترها و اسناد شرکت بعنوان دارنده سهام با نام ثبت می‌شود اما نماینده فقط عامل یا امین مالک واقعی است مالک واقعی سهام ممکن است حتی برای نماینده نیز نامعلوم باشد و وکلا هم در این موارد غالباً به مصونیت از افشای راز حرفه‌ای استفاده می‌کنند. معامله سهام بی‌نام که در کشورها انجام می‌شود مالکیت را پنهان می‌کند زیرا صرفاً با تحویل آنها به افراد بین آنان رد و بدل می‌شود. (علیمردانی، ۱۳۸۶: ۴۷)

۶. سرمایه‌گذاری در مشاغل پر رونق:

خرید یک شرکت سودآور و به جریان انداختن وجوه نامشروع از طریق آن یکی دیگر از شیوه‌هایی است که برای چک کردن پول مطلوب بنظر می‌رسد در این صورت این وجوه قسمتی از درآمد معمولی وانمود می‌شود و حتی برای اینکه ظن مأموران از بین برود و مشروع‌سازی وجوه مزبور کاملاً تضمینی شود ممکن است بعنوان درآمد مشمول مالیات نیز اعلام گردد، در این شیوه هر چند امکان دارد قسمتی از وجوه به صورت مالیات از دست برود اما این حالت ارجح بر از دست دادن همه است که آن افزایش ارزش سهام شرکت است. این امر افزایش مصنوعی سوددهی شرکت صورت می‌پذیرد و بدین وسیله بطور بالقوه یک اضافه ارزش سرمایه‌ای عمده تولید می‌شود. (پیشین: ۴۵)

پیتزافروخته شده و یا چند ماشین طی این زمانها شسته شده است. همچنین پولشو از طریق کسب پول حاصل از قاچاق مواد مخدر و در آمیختن آن با پول حاصل از منابع قانونی می تواند منبع پول خود را به راحتی پنهان کند. (خبرنامه پلیس بین الملل، ۱۳۸۴)

۱۱. دست کاری اوراق بهادار:

اوراق بهادار زمینه مساعدی برای کلاهبرداری که اکثر آنها توسط افراد حاضر در صنعت اجرا یا انجام شده بشمار می رود. از آنجا که سهام، اوراق قرضه، و دیگر اوراق بهادار شباهت زیادی به ارز دارند، ابزارهای مناسبی برای پولشویی هستند. یک مؤسسه میلیارد دلاری دارای کارخانجات، دفاتر، کشتی ها، کامیون ها، و منابع اگر من گواهی نامه سهام را در اختیار داشته باشم همگی در کیف دستی من جای خواهند گرفت.

تشریح همه روشهای دستکاری اوراق بهادار اهداف پولشویی غیرممکن و بی حاصل است. زیرا هر روز روشهای جدیدی به وجود می آید. معتمدان قدیمی، تاجران داخلی، و تبهکاران یقه سفید نقشه های زیادی با استفاده از اوراق بهادار برای اختلاس طراحی کرده اند. (مدینگر، ۱۳۸۸)

۱۲. استفاده از نماینده:

نماینده کسی است که برای پر کردن يك سمت منسوب شده یا برای انجام عملکردهای خاص تعیین می گردد. در پرونده پولشویی دارای هایی نظیر اتومبیل، حسابهای بانک یا حتاً املاک نیز می تواند به نام نماینده باشد. نماینده ها تقریباً همواره دارای ویژگی های مشترك خدمات رسانی می باشند.

تقریباً همیشه واقعی اند برخلاف نامهای مستعار یا نامهای غیر واقعی روی اسناد.

معمولاً آگاه، یعنی از ظرفیت مورد استفاده خود در این زمینه اطلاع دارند.

عموماً مورد اعتماد فرد استخدام کننده آنها زیرا کنترل پول یا دارایی هایی را در دست دارند.

فاصله نزدیک برای تحقق ارتباط - دریافت دستورات و اجرای وظایف خود.

غالباً خویشاوند، دوست یا همدست در فعالیت

غیر قانونی

مهمترین هدف استفاده از نماینده، پنهانکاری است بنابراین عمدتاً در مرحله سرپوش گذاری چرخه پولشویی دیده می شود. هر چند می توان از نماینده برای انجام تراکنش استفاده کرد، ارزش اصلی آنها در حفظ داراییها به نحوی است که مالکیت حقیقی پنهان بماند.

از منظر فرد پولشویی، مزیت اصلی استفاده از نماینده آن است که بررسی شتاب زده سوژه نشان می دهد که وی فاقد دارایی به نام خود می باشد. محقق بدون هر گونه اطلاعات نظیر نام نماینده قادر نخواهد بود ارتباطی بین دارایی و فرد خاص ایجاد کند.

عیب عمده این نقشه نیز سطحی بودن آن می باشد. نقشه های دارای نماینده پس از کشف شدن به سرعت شکست می خورند. هنگامی که فرد اصلی از دارایی استفاده می کند معمولاً می توان وی را به آن دارایی مرتبط ساخته و نماینده را مشخص نمود. همچنین این نقشه ها از میزان حرارت مربوط به انتقال نیز خلاصی ندارند. اکنون این نماینده است که باید برای کار خود توضیح دهد. (مدینگر، ۱۳۸۸)

۱۳. شرکتهای چند ملیتی بین المللی:

شرکتهای چند ملیتی بین المللی از مهمترین واحدهای تشکیل دهنده اقتصاد جهانی بشمار می روند؛ بطوری که فرآیند انتقال اموال و سرمایه گذاریها در این کشورها، حد و مرز جغرافیایی نمی شناسند. هدف این شرکتهای جهانی شدن سریع بوده و حوزه فعالیت آنها در زمینه تجارت، پول و سرمایه، تولید، تسلط بر تولید و استفاده گسترده از ثروتهای طبیعی کشورهای در حال توسعه و فقیر می باشد.

لازم به ذکر است که این شرکتهای ۳۳ درصد از کل درآمد جهانی را بدست آورده و حجم سرمایه گذاریهای مستقیم توسط آنها بالغ بر ۲/۷ تریلیون دلار در سال ۱۹۹۷ می باشد. ۵۰ درصد از کل حجم سرمایه گذاری شرکتهای چند ملیتی، سهم یکصد شرکت بزرگ این مجموعه است؛ همچنین این ۱۰۰

شرکت بزرگ بر ۷۰ درصد از امکانات مخصوص بین‌المللی با بحث و تحقیق، تحول تکنولوژی جهان مسلط است.

این شرکتها برای دخالت در نظام حاکم بر کشورهای فقیر و در حال توسعه به اقدامات متعددی دست می‌زنند؛ شبیه اتفاقی که در السالوادور رخ داد. بطوری که در حکومت این کشور، کودتایی بوجود آورده و موجب تشکیل کارتهای غیررسمی، میان شرکتهای بین‌المللی شدند. برخی از این شرکتها، گستره رقابت را در بازارهای خارجی مشخص کرده و در رابطه با انتقال فن آوری و حقوق مالکیت با یکدیگر هماهنگ می‌شوند؛ بطوری که از مقدار فعالیت‌های رقابتی مورد نیاز در اقتصاد بازار کم می‌کنند.

این فعالیت‌های نامشروع همچنان در حال افزایش است؛ بدین صورت که شرکت‌های چندملیتی در معاملات تجاری مشکوک و نامشروع، شرکت کرده و در این میان در معاملات نامشروع، بعنوان رشوه صدها میلیون دلار به مسئولان دولتی در کشورهای پیشرفته، در حال توسعه و فقیر پرداخت کرده‌اند. همچنین مافیا در اغلب نظامهای اقتصادی محلی و بین‌المللی، بر مؤسسات اقتصادی حاکم مسلط هستند. مافیا در زمینه مواد مخدر نیز تجارت می‌کند و همچنین با سرمایه‌ای معادل ۱/۳ تریلیون دلار، در زمینه کالاهای قاچاق، پولشویی، بازی با قیمت سهام و اوراق بهادار، در بازارهای محلی و دولتی فعالیت بسیاری می‌کند.

در مقابل این رقابت بوجود آمده، نقش بانکهای بزرگ در انجام عملیات پولشویی، پررنگتر می‌شود. چنانکه براساس کشف بعمل آمده، باندهای بزهکار و سازمان یافته روسی، میلیاردها دلار به بانکهای نیویورک واریز کردند که مقدار آن در سال ۱۹۹۸، ۱۰ میلیارد دلار بوده است. (عشماوی، ۱۳۸۶)

۱۴. شیوه پولشویی که توسط اینترپل پاریس گزارش شده است:

۱. شیوه پولشویی: استفاده/ یا مخفی کردن دارایی‌ها/ منافع

سرمایه گذاری در طلا/ نقاشی/ آثار هنری/ وسایط نقلیه/ هواپیما

خریدهای شخصی / سفر خارجی
دارایی‌های غیر منقول موجود در خارج از کشور
دارایی‌های غیر منقول (در انواع مختلف)
انتقال سرمایه به خارج از کشور
حسابهای بانکهای خارجی
رستورانها/ کافه/ آژانسهای مسافرتی
سرمایه گذاری خارجی
تأسیس شرکت‌های محلی یا شرکت‌های خارجی
صوری

بانکهای محلی یا (سپرده گذاری)
خرید از خارجی
چک‌های خارجی / سفارشات مربوط به ارسال پول
کالاهای ویژه حراج یا صادرات
۲. مشکلاتی که هنگام انجام تحقیقات با آن روبه‌رو

هستیم

رازداری بانکی یا فقدان همکاری
مشکلات مربوط به نیابت قضایی
ارزیابی دارایی‌های غیر منقول
تعطل یا بی‌تجربگی مأمور یا مجازات کننده
ارزیابی دارایی‌های غیر منقول
تعطل یا بی‌تجربگی مأمور یا مجازات کننده
پیچیدگی موارد بین‌المللی
ارزیابی پرداخت‌های نقدی یا اسمار فینگ
مشکلات مربوط به مصاحبه با افراد خارج
عدم امکان مسدود کردن سپرده‌های خارجی

۳. راه حل‌های ارایه شده توسط بازرسان
بهبود همکاری‌های بین‌المللی
انجام تحقیقات مربوط به مواد مخدر و پولشویی
بطور همزمان

انجام تحقیقات خارجی به منظور ردیابی داراییها
بهبود روند همکاری‌های ملی
هماهنگ سازی بین‌المللی قوانین
ایجاد واحد ویژه بازرسی
مسدود یا متوقف کردن سپرده‌های خارجی
شناسایی بهتر مشتریان توسط بانکها

بهشت‌های مالی یا مالیاتی:

بهشت‌های مالی یا بهشت‌های مالیاتی کشورهایی اند که دارای چندین مشخصه هستند. مهمترین مشخصه‌های آنها این است که آنها برای بیشتر درآمدها و یا تمامی انواع درآمدها یا مالیات پایین وضع می‌کنند و یا اصلاً مالیات وضع نمی‌کنند، مشخصه‌های مهم دیگر آنها عبارتند از:

۱- بانکداری و تجارت مخفی ۲- عدم نظارت پولی ۳- سهولت در خرید یا تأسیس شرکت و بانک و یا هر نوع مؤسسه مالی دیگر، (بسیاری از مجلات در مورد شرکت‌هایی که برای خرید آنها هزینه بسیار کمی لازم است تبلیغ می‌کنند).

از دیگر ملاحظات مهم پولشویی برای انتخاب بهشت مالی عبارت است از:

۱- ثبات سیاسی و مالی ۲- تجهیزات پیشرفته ارتباطی ۳- سهولت دستیابی به آن ۴- موقعیت جغرافیایی (قرار گرفتن در محل یا نزدیکی مسیر فعالیت تجاری).

بیشتر فعالیت‌های تجاری در کشورهای بهشت مالیاتی اهداف قانونی داشته و بسیاری از شرکت‌های معتبر سالهای متمادی از آن استفاده کرده‌اند. در هر حال مشخصه این کشورها باعث شد که برای اهداف پولشویی و فعالیت‌های غیرقانونی نیز ایده آل باشند.

آثار پولشویی:

پولشویی عملیات بازارها را مختل می‌کند. معاملاتی که برای مقاصد پولشویی انجام می‌گیرد، تقاضا برای نقدینگی را افزایش می‌دهد. نرخ بهره و مبادله را بی‌ثبات می‌کند. به رقابت غیرعادلانه منجر می‌شود و تورم را در کشورهایی که تبهکاران فعالیت‌های تجاری خود را انجام می‌دهند، به شدت افزایش می‌دهد. پولشویی اعتبار و در نتیجه ثبات بازارهای مالی را از بین می‌برد. چنانچه نظام بانکی در نتیجه جرایم سازمان‌یافته اعتبار خود را از دست دهد، تمام سیستم مالی کشور حتماً نظام مالی منطبقه مورد نظر دچار آسیب‌پذیری جدی می‌شود. کشورهای کوچک

در برابر پدیده پولشویی آسیب‌پذیری بیشتری دارند. قدرت اقتصادی که از طریق فعالیت‌های غیرقانونی بدست می‌آید، تسلط سازمان‌های مجرم را بر اقتصادهای کوچک امکان‌پذیر می‌سازد. کشورهایی که فاقد سازوکارهای کنترل مالی مناسب بوده یا در اجرای آنها ضعیف عمل می‌کنند، عملاً به پولشویان این امکان را می‌دهند که عواید فعالیت‌های نامشروع خود را با استفاده از ضعف‌های ساختاری یا بهره‌جویی از شکافها و نقاط ضعف تشکیلات سازمانی و انتظامی این کشورها تظهير کنند. پولشویی اغلب با جرایم سازمان یافته مرتبط است و پیامد جبری جرایم سازمان یافته و دیگر فعالیت‌های مجرمانه در آمدزاست.

پولشویی بر توزیع درآمد نیز اثرگذار است، زیرا تظهير پول و فعالیت مجرمانه، منجر به تغییر جهت درآمدها از سرمایه‌گذارهای بلندمدت به سوی سرمایه‌گذارهای کوتاه مدت خطرناک و پربازده در بخش تجاری می‌شود، در این بخش با توجه به رواج فرار مالیاتی اثر زیان‌آوری بر اقتصاد کلان و برنامه درازمدت خواهد گذاشت.

پولشویی به مثابه یکی از اشکال فساد مالی، نقش بسیار زیانباری در روند توسعه اقتصادی دارد از این رو مبارزه با این پدیده نیز شرط لازم تحقق هدفهای ثبات و پویایی اقتصاد است، زیرا:

پدیده پولشویی هزینه‌های مبادلاتی (یعنی هزینه‌هایی که جز قیمت تمام شده را افزایش می‌دهد و به موازات آن، عدم اطمینان فزونی می‌یابد و از کارایی اقتصادی کاسته می‌شود و موجب تخصیص نامناسب منابع به سمت فعالیت‌های رانت‌جویانه و در جستجوی فرصت سود هنگفت، خواهد شد و این همه باعث اختلال در روند سرمایه‌گذاری می‌شود. بنابراین از یک سو، این پدیده با تضعیف موقعیت نهادهای مالی و مشارکت در وقوع بحرانهای مالی، می‌تواند اختلال کلی در روند تخصیص پس‌اندازها به سوی منابع سرمایه‌گذاری پدید آورد و از سوی دیگر، شدت‌گیری این پدیده باعث کاهش مشروعیت نظام سیاسی می‌شود و زمینه‌ساز بی‌ثباتی سیاسی

خواهد شد (باقرزاده، ۱۳۸۶: ۳۹)

پولشویی در واقع اقدام به از میان برداشتن منشأ پول است و بدین وسیله برگ برنده مأموران تعقیب یا مجریان قانون که همان منشأ غیرقانونی پول است را از بین می‌برد؛ زیرا این منشأ کسب پول است که غالباً ارتباط بین رهبران تشکیلات جنایی و جرم را نشان دهد. روشن است که در صورت عدم توانایی در ردیابی پول، نمی‌توان به مصادره آن نیز اقدام کرد. پولشویی باعث می‌شود، مجرمان سازمان یافته، منافع نامشروع هنگفتی کسب کرده و از ثمرات اعمال جنایی خویش با آرامش خاطر و بدون ترس از کشف و دستگیری بهره‌مند شوند. از این رو، باعث تحریک و ترغیب افراد بویژه گروههای تبهکار سازمان یافته به ارتکاب جرایم مهم و خطیر می‌شود چرا که تطهیر پول، خون حیاتی جرایم سازمان یافته را تشکیل می‌دهد و گروههای جنایتکار و سازمان یافته را به لحاظ تأمین و بودجه آنان فراهم می‌کند و بعلاوه از شناسایی و مجازات کسانی که در رهبری و تجهیز جرایم سازمان یافته در رده‌های بالای سازمانی هستند و از اعمال مادی جرایم جدا هستند، جلوگیری می‌کند (پیشین: ۴۰).

درواقع پولشویی، نفوذ گروههای سازمان یافته جنایتکار را در مشاغل مشروع و متعاقباً تباه و فاسد ساختن آنها را تسهیل می‌کند و موجب می‌شود اصول اخلاقی حاکم بر مشاغل، تنزل یافته و سست شود. زیرا مدیران و کارمندان مؤسسات مالی و حتی دیگر مستخدمان عمومی و سیاستمداران و مقامات قضایی در معرض وسوسه‌های تحصیل بدون زحمت پولهای کلان قرار می‌گیرند. خطر این پدیده برای این مشاغل و صنایع نه تنها با نفوذ مستقیم، بلکه عمدتاً با رقابت غیرمنصفانه نیز ایجاد می‌شود، زیرا رقابت آزاد که یکی از ستونهای اقتصاد باز است، به وسیله این گروهها نابود می‌شود (همانجا).

براساس برآورد صندوق بین‌المللی پول (I.M.E) بطور کلی آثار پولشویی بر سه بخش «آثار اقتصادی، آثار اجتماعی و آثار امنیتی» تقسیم می‌شود، عبارتند از:

الف - جنبه اقتصادی پولشویی:

ایجاد و گردش پولهای نامشروع و رسوخ آن در چرخه اقتصادی به سرمایه‌گذاری مشروع و سالم آسیب می‌رساند، زیرا این نوع پولها حاصل تلاش، تولید و فعالیتهای سالم اقتصادی نیست.

آلوده شدن ویی ثباتی بازارهای مالی، بی‌اعتمادی مردم نسبت به نظام مالی، تغییر شدید در نرخ بهره و خروج سرمایه از کشور و تضعیف بخش خصوصی از جمله دیگر آثار منفی پولشویی است. بنابراین مهمترین پیامدهای اقتصادی پولشویی را می‌توان به شرح ذیل بیان نمود.

۱. از دست رفتن کنترل سیاستهای اقتصادی:

درآمدهای نامشروع و تطهیر آنها بودجه عمومی دولت را تحت تأثیر قرار داده، در نتیجه کنترل سیاستهای اقتصادی توسط دولت را متاثر سازد، در واقع در بعضی موارد مهم داراییهای انباشته شده ناشی از درآمدهای پولشویی می‌تواند در بازار حاشیه‌ای و یا اقتصادهای کوچک بکار گرفته شود، پولشویی همچنین می‌تواند اثر معکوس بر روی نقدینگی و نرخ بهره بگذارد، بطوری که پولشویان وجوه‌شان را بیشتر درجایی که چندان قابل شناسایی نباشد سرمایه‌گذاری می‌کنند، تا جایی که حتی نرخ بازگشت سرمایه در آن بالا می‌باشد، از طرف دیگر نتیجه غیر آشکار پولشویی؛ تغییر تقاضای پول و افزایش بی‌ثباتی جریانات سرمایه‌گذاری بین‌المللی، تغییر در نرخ بهره ارز می‌باشد و طبیعت غیر قابل پیش‌بینی پولشویی همراه با از دست رفتن کنترل سیاستهای اقتصادی دولت می‌باشد (مؤسسه تدبیر، ۱۳۸۱: ۷۸).

۲. از بین رفتن امنیت اقتصادی:

ورود منابع خارجی به کشور با هدف تطهیر، به قاچاقچیان و حاملان پول کثیف این امکان را می‌دهد تا دامنه فعالیت خود را گسترش دهند و علاوه بر تهدید سلامت اقتصادی و اجتماعی کشور، هزینه‌های مستقیم آشکاری را بر نیروهای قضایی و انتظامی کشور تحمیل می‌کند؛ این منابع همچنین توسعه دامنه فساد اقتصادی را بدنبال دارد و تخریب نهادهای مالی را موجب می‌شود، کانالیزه شدن این منابع در بخشهای

۳. تهدید برای امنیت ملی و بین‌المللی پولشویی در سایر ارکان مؤثر در نظام سیاسی با توجه به حجم فعالیت مجرمان، آثار تخریبی دارد.

روش‌های مبارزه با پولشویی

ابتکار کشورهای غربی در تصویب قوانینی علیه پولشویی باعث شده که عرصه بر پولشویان تنگ شود. هر چند اکثر دولتها برای مبارزه با پولشویی يك سری مقررات و قوانینی تدوین نموده‌اند، در برخی کشورها با استفاده از تکنیک‌های فنی I.M.F قوانینی را که بانکهای مرکزی، تجاری و ارزی توسط آنها اداره می‌شود، فرمول‌بندی کرده‌اند. برای این منظور لازم است قوانینی در زمینه بانکداری تصویب شود تا کلیه بانکها و شعب خارج از کشور آنها را از پولشویی دور سازد. (اصفهانی و ملک، ۱۳۸۱: ۵)

از آوریل سال ۱۹۹۹ نیز قانون جدیدی در خصوص مبارزه با پولشویی در سوئیس به اجرا درآمد که براساس آن بانکها گزارشی از حسابهای مشکوک به دولت ارائه می‌دهند و پس از آن نسبت به بلوکه کردن این حسابها اقدام می‌شود. این قانون، مؤسسه‌های غیربانکی، نظیر بیمه و دفاتر و کالت را نیز دربرمی‌گیرد. در فرانسه در سال ۱۹۹۰ قانونی به تصویب رسید که براساس آن به مؤسسه‌های مالی برای مبارزه با پولشویی و داراییهایی که از طریق قاچاق مواد مخدر فراهم آمد، کمک می‌شود.

کنوانسیون وین در ۱۳ نوامبر سال ۱۹۹۰ به مورد اجرا درآمد و از این نظر که مسأله سود مالی حاصل از جنایات مربوط به مواد مخدر را در دستور کار جهان قرار داد، نقطه عطفی محسوب می‌شود. کشور لبنان، که دارای یکی از لیبرال‌ترین و پیشرفته‌ترین نظامهای مالی در خاورمیانه است و از همکاری با F.A.T.E نیز برخوردار است، در سال ۲۰۰۱ قانونی را مبنی بر جرم شناخته شدن عملیات پولشویی در این کشور به تصویب رساند. علاوه بر این بانک مرکزی لبنان نیز با صدور بخشنامه‌ای نظارت بر عملیات پولشویی و ارایه گزارش از تمامی عملیات بانکی مشکوک را در دستور کار خود قرار داده است. (اصفهانی و ملک،

خاص مانند؛ مسکن، بورس، بازرگانی داخلی، موقتی بوده و عملاً به ایجاد حسابهای قیمت منجر شده و پس از بازگشت این سرمایه‌ها به مبدأ بی‌ثباتی در بازارها را در پی داشته که بعنوان يك خطر بالقوه، امنیت اقتصادی کشور را تهدید می‌کند (شیرکوند، ۱۳۸۲: ۲۳۵).

ویژگیها و کانون بحران پدیده پولشویی

ویژگیهای پدیده پولشویی را می‌توان بصورت زیر خلاصه کرد:

- يك فعالیت گروهی است که توسط گروهی از افراد انجام می‌گیرد.
- جرمی درازمدت و مستمر است.
- جرمی بدون مرز است و در سطح بین‌المللی رخ می‌دهد.
- مقیاسی بزرگ دارد.

از سوی دیگر سه کانون بحران برای پولشویی وجود دارد که می‌توان از آنها به گلوگاههای این پدیده تعبیر نمود که عبارت است از:

- محل ورود وجوه نقد به نظام پولی و مالی، که مرحله استقرار یا مکان‌یابی پولشویی است.
- محل اتصال وجوه نقد به درون یا بیرون نظام مالی، که مرحله لایه‌گذاری پولشویی است.
- جریانهای نقدی بین‌المللی که در مرحله درهم‌آمیزی پولشویی وجود دارد.

ب- آثار اجتماعی پولشویی:

انتقال قدرت اقتصادی از دولت و بازار به مجرمان، آثار مخربی بر همه ارکان و اجزای جامعه دارد. بعنوان نمونه توسعه مواد مخدر از سوی مجرمان سازمان یافته و آثار زیانبار آن در ابعاد مختلف، مشکلات اجتماعی فراوانی را بدنبال دارد که از هم گسستگی کانون خانواده، بعنوان مهمترین و اصلی‌ترین رکن جامعه، یکی از تبعات آن است.

پ- آثار امنیتی پولشویی:

آثار امنیتی پولشویی عبارتند از:

۱. افزایش جرایم، بخصوص جرایم سازمان یافته
۲. درگیر نمودن بخش قابل توجهی از نیروهای امنیتی به خود

(۱۴:۱۳۸۱)

آنان برای ادامه این فعالیتها پیشنهاد شده است. در پیمان نامه وین بر اهمیت بررسی موضوع پولشویی در سطح بین‌المللی و لزوم همکاری بین‌المللی برای مبارزه با این پدیده تأکید شده است؛ زیرا اعتقاد تدوین کنندگان آن بر این بود که این مسأله از حوزه‌های قضایی ملی، بسیار فراتر است. همچنین در نتیجه این پیمان‌نامه، محرمانه بودن عملیات شبکه بانکداری در برخی کشورها تا حدود زیادی کاهش یافت.

۲. اعلامیه کمیته بال :

این اعلامیه درباره اصول مربوط به جلوگیری از استفاده مجرمانه از شبکه بانکی به قصد پولشویی در دسامبر سال ۱۹۸۸ به امضار رسید و در آن بخش مالی، از جمله شبکه بانکی و چگونگی مبارزه با پولشویی در این بخش مورد توجه قرار گرفت.

۳. تشکیل نیروی ویژه اقدام مالی :

گروه ویژه اقدام مالی مربوط به پولشویی به وسیله هفت کشور صنعتی وقت در نشست سال ۱۹۸۹ در شهر پاریس، به منظور تدوین يك دستورالعمل هماهنگ بین‌المللی برای مبارزه با پولشویی تأسیس شد. یکی از اولین اقدامات این گروه، تدوین پیشنهادهای چهارگانه به منظور اقدامات هماهنگ در سطح ملی برای اجرای برنامه‌های مبارزه مؤثر با پولشویی و ایجاد يك سیستم ارزشیابی برای سنجش میزان کاربرد این پیشنهادها به وسیله اعضا بود. نیروی ویژه اقدام مالی در راستای پیشنهادهای چهارگانه، ایجاد سازمانهای منطقه‌ای دارای نظام ارزشیابی دوجانبه را به منظور معیار ارزیابی کاربرد پیشنهادهای مزبور، توصیه کرده است که گروه اقدام مالی کارائیب و گروه اقدام مالی آمریکای جنوبی بر این اساس تشکیل شده‌اند. (نجفی علمی، ۱۳۸۳)

۴. گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی

(FATF):

نیروهای ضربت عملیات مالی معروف به (اف، ای، تی، اف) يك سازمان بین‌المللی مبارزه با پولشویی می‌باشد که هدف آن گسترش سیاستهای مبارزه با پولشویی است، این سازمان در جولای ۱۹۹۲ در يك

اعمال نظارت بر مؤسسات مالی و بانکها نیز سیاست دیگر مبارزه با پولشویی است. برای این منظور F.A.T.E. و کمیته بالا برای جلوگیری از استفاده غیرقانونی اعضای سیستم بانکی، اعلامیه‌ای صادر نمودند. این اعلامیه همکاری مجریان قانون را در راستای شناسایی مشتریان بانکها و نظارت بر رفتارهایشان را از طریق ثبت و نگهداری اطلاعات مربوطه مورد توجه قرار داده است؛ زیرا پولشویی در سطح وسیع منجر به آلوده شدن مدیران سیستم بانکی و در نتیجه کل سیستم مالی خواهد شد.

روش دیگر سیاستهای دولت در امر مبارزه با پولشویی، وصول مالیات است. بدین ترتیب که اصلاح ساختار مالیاتی کشور سبب مانع از فرار مالیاتی می‌گردد و در نتیجه از ایجاد پولهای کثیف و بطور کلی پولشویی جلوگیری خواهد شد. (اصفهانى و ملك، ۱۳۸۱: ۱۵)

اقدامات و مستندات جهانی درباره پولشویی

پیشینه اقدامات اساسی بین‌المللی به منظور تدوین راه‌کارهایی برای مبارزه با معضل جهانی پولشویی به سالهای میانی دهه ۱۹۸۰ بازمی‌گردد. رشد پرشتاب عزم جهانی، انبوه پیمان‌نامه‌ها و قوانین بین‌المللی وضع شده و گرایش چشمگیر کشورها به اتخاذ تدابیر جهانی در این باره، اهمیت ویژه و جدی بودن تهدیدهای ناشی از پولشویی را در دنیای امروز به خوبی نمایان می‌سازند که از بین انبوه پیمان‌نامه‌ها و قوانین و مقررات وضع شده به مهمترین و اساسی‌ترین مستندات بازتاب دهنده کوشش‌های فراگیر بین‌المللی، بعنوان مرجع اتخاذ رویکردهای مقابله با معضل جهانی پولشویی در ذیل اشاره می‌شود:

۱. پیمان نامه وین :

این پیمان‌نامه که در تاریخ ۱۹ دسامبر ۱۹۸۸ از طریق سازمان ملل متحد به امضار رسید، اولین سند بین‌المللی است که در آن تعریفی از پولشویی ارائه شده و راههایی برای محروم کردن قاچاقچیان مواد مخدر از عواید فعالیتهای مجرمانه‌شان و در نتیجه کاهش انگیزه

گردهمایی درباره پولشویی موضعی از این گونه اتخاذ کرده است:

... سیستمهای بانکی اروپای شرقی نظر پولشویان را بیش از هر جای دیگر به سوی خود جلب می کند، زیرا قابلیت تبدیل ارز این کشورها روز به روز افزونتر شده و حلقه تعقیب پولشویان در بانکهای غرب روز به روز تنگ تر می شود. نیروی ضربت عملیاتی مالی دریافت که کشورهای کم رشد اروپای شرقی و اکثر جمهوریهای مشترک المنافع به علت نیاز مبرم به ارزهای قوی بیشتر در معرض خطر پولشویی قرار دارند. این سازمان فعالیتهای غیر قانونی ای را که شامل دامنه ای وسیع از فعالیتهای اقتصادی نیز می شود آغاز نموده است. در حال حاضر (اف، ای، تی، اف) شامل ۳۱ کشور (۲۹ کشور و ۲ سازمان بین المللی می باشد) است.

وظیفه این گروه که در درون سازمان توسعه و همکاری اقتصادی شکل گرفته است، شناسایی و تدوین راهکارهای مناسب برای مبارزه با پولشویی است که در این راستا با انتشار رویکردهای سیاسی و توصیه هایی در این باره، کشورهای جهان را به همکاری بین المللی فرا می خواند. اعضای (اف، ای، تی، اف) شامل کشورهای آلمان، اتریش، اسپانیا، استرالیا، ایالات متحده آمریکا، ایتالیا، ایسلند، بریتانیا، بلژیک، پرتغال، ترکیه، دانمارک، زلاندنو، ژاپن، سنگاپور، سوئد، سوئیس، فرانسه، فنلاند، کانادا، لوکزامبورگ، نروژ، هلند، هنگ کنگ، یونان، کمیسیون اروپایی و شورای همکاری خلیج فارس، که بطور عمده مهمترین مراکز مالی جهان محسوب می گردند اعضای گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی هستند. در گزارش گروه مزبور - که نگارش نخست آن در تاریخ ۱۹ آوریل سال ۱۹۹۰ و نسخه بازنگری شده آن در سال ۱۹۹۶ با عنوان چهل توصیه منتشر شد - مجموعه فراگیری از راهکارهای مبارزه با پولشویی ارائه گردید که بعنوان استانداردهای بین المللی برنامه های مبارزه با پولشویی، حتا در بین کشورهای غیر عضو نیز پذیرشی عام یافت. (هادیانیفر و بیابانی: ۱۳۸۱)

۵. توصیه های کمیته فاتف

شاید مهمترین موارد موجود در توصیه های چهل گانه مربوط به جرم پولشویی عبارت باشند از: جستجوی اصل این داراییها و ضبط و مصادره آنها، تشویق مسئولان و مجریان قوانین و لوایح و مؤسسات مالی برای حمایت از هر گونه مسئولیتی که اطلاعاتی را در این زمینه، برای مردان قانون افشا کند، تعیین ضوابط و مقرراتی برای بانکها جهت مشخص نمودن اعمال اجرایی برای شناسایی هویت مشتریان و استفاده کنندگان از تسهیلات بانکی، اطلاع رسانی درباره توافقات پنهانی مشکوک، آموزش کارمندان بانکها و مؤسسات مالی در این رابطه. (عشماوی، ۱۳۸۶)

۶. پیمان نامه شورای اروپا:

در این پیمان نامه، که در تاریخ ۸ نوامبر سال ۱۹۹۰ به امضای رسید، بر پولشویی، تحقیق و بازرسی، ضبط و مصادره عواید حاصل از جرم، تأکید گردیده و پیشنهاد شده که جرم پولشویی علاوه بر عواید حاصل از قاچاق مواد مخدر، عواید حاصل از جرایم دیگر را نیز شامل شود.

۷. قطعنامه سازمان بین المللی کمیسیون بورسهای اوراق بهادار:

سازمان بین المللی کمیسیون بورسهای اوراق بهادار در اکتبر سال ۱۹۹۱ با صدور قطعنامه ای اعضای خود را تشویق کرد که برای مبارزه با پدیده پولشویی، در بازارهای بورس اوراق بهادار و همچنین بازارهای آتی، اقدامات مثبتی به عمل آورند.

۸. قوانین پولشویی در آمریکا

در سال ۱۹۸۶، برای کنگره آمریکا و سازمانهای مجری قانون کاملاً محرز گردید که پولشویی در حال تبدیل شدن به عنصری مرکزی برای جرایم سازمان یافته بود. این مسأله در مورد تجارت مواد مخدر که سالانه میلیاردها دلار سودآوری به همراه داشت صدق می کرد. (مدینگر، ۱۳۸۸)

کنگره از ۱۹۸۶ تاکنون بارها و بارها قانون مقابله با پولشویی را اصلاح کرده ضمن آنکه دیوان عالی کشور نیز مکرراً به آنچه که طبق قانون باعث شکل گیری

تهدید پولشویی به وجود آمده‌اند. این گروه از سازمانها تمایل دارند به سئوالات دیپلماتیک یا قانونی مرتبط با پولشویی پاسخ گویند هر چند که یکی از آنها در مقایسه با بقیه ارتباط نزدیک تری با اجرای قانون دارد.

۱۰. اینترپل

سازمان بین‌المللی پلیس جنایی (اینترپل) که مقر آن در فرانسه قرار دارد برای تبادل اطلاعات مربوط به جرم و مجرمین میان ۱۸۶ کشور عضو خود فعالیت می‌کند. کشورهای عضو این سازمان از طریق یک دایره مرکزی ملی که درخواست شما برای بهره‌مندی از مساعدت اینترپل در آنجا ثبت می‌شود فعالیت‌های خود را با اینترپل هماهنگ می‌کنند.

اینترپل با توسعه قانون واحد در نظر گرفته شده برای کشورهای عضو کمک به اجرای برنامه‌های ضد پولشویی و ارایه آموزشهای لازم به گروههای علاقمند، گام مؤثری را در قبال پولشویی و مصادره اموال برداشته است. اینترپل برای بکارگیری مؤثر شیوه‌های کنترل پولشویی با دولت‌ها و گروههای خصوصی نظیر بانکداران نیز همکاری می‌کند. اطلاعات تاکتیکی و استراتژیک مرتبط با قاچاق مواد مخدر و جرایم مشابه آن توسط واحدهای فرعی اینترپل مورد پردازش قرار می‌گیرند.

۱۱. سازمان ملل

کنوانسیون مبارزه با مواد مخدر سازمان ملل (۱۹۸۸) که به کنوانسیون وین نیز معروف است کلیه کشورهای عضو را ملزم ساخته تا پولشویی را جزو جرایم کیفری به حساب آورده و مرتکب شوندگان آنرا سرریعاً به دولت متبوع خود تحویل دهند. بند ۷ این کنوانسیون نیز کشورهای عضو را به همکاری و مساعدت برای حل این معضل دعوت کرده است. کنوانسیون مذکور مکانیزمی برای اجرای قانون نداشته و فقط از دولتهای عضو خواسته تا برای پیروی از موافقت حاصل شده قوانین خود را تغییر دهند. تنها چند کشور که دارای مراکز بانکی و اقتصادی مهمی هستند این کنوانسیون را امضا نکرده‌اند.

کشورهای عضو این کنوانسیون با تنظیم مقاله‌ای که به همکاریهای قانونی دو جانبه مربوط می‌شود موافقت

پولشویی می‌شود پرداخته است. در ذیل به برخی از مهمترین اصلاحات قانونی صورت گرفته در این خصوص اشاره شده است:

قانون مبارزه با مواد مخدر تصویب شده در ۱۹۸۸: این قانون عملیتهای مخفی صورت گرفته همچون پولشویی را مورد بررسی قرار می‌داد.

قانون مقابله با پولشویی آنیوزینو-وایلی (Annuzino-Wylie) تصویب شده در ۱۹۹۲: این قانون تعریف جامع تری از معاملات اقتصادی ارایه داده و قانون توطئه‌چینی را نیز اضافه نموده بود.

قانون مقابله با پولشویی تصویب شده در ۱۹۹۴: این قانون، قانون توطئه‌چینی را تغییر داده و بند سی و یکم قانون جزای آمریکا که با پدیده «استراکچرینگ» مرتبط بود را اصلاح نمود.

قانون مقابله با تروریسم تصویب شده در ۱۹۹۶: این قانون جرایم تروریستی را با پولشویی و قاچاق اتباع بیگانه مرتبط ساخته بود.

قانون حمایت از بیمه سلامت تصویب شده در ۱۹۹۶: این قانون نقض مراقبتهای بهداشتی فدرال را به فعالیت‌های غیرقانونی مرتبط با پولشویی اضافه نمود.

قانون پاتریوت آمریکا تصویب شده در سال ۲۰۰۱. قانون کنترل پولشویی از ۲ بخش یا عنصر کلیدی تشکیل شده است:

- معاملات اقتصادی یا نقل و انتقالات بین‌المللی - فعالیت‌های غیرقانونی خاص
برای آنکه اقدامی پولشویی تلقی گردد، هر دوی این عناصر می‌بایست دخیل باشند. پیش از آنکه بررسی پیرامون کنترل پولشویی را ادامه دهیم، لازم است این مفهوم را به خوبی درک کنیم. رویکرد تجسسی شما می‌بایست همواره برای هر دوی این عناصر دلیلی منطقی داشته باشد. در اینجا برخورداری از یک نگرش صحیح بسیار حائز اهمیت می‌باشد چرا که ابزار توجیه کننده این عناصر در اغلب موارد با یکدیگر متفاوت هستند. (مدینگر، ۱۳۸۸)

۹. سازمانهای بین‌المللی

تاکنون سازمانهای بین‌المللی متعددی برای مقابله با

واحدهای ارایه دهنده اطلاعات اقتصادی جمع آوری اطلاعات از معاملات اقتصادی مشکوک، فعالیت‌های پولشویی و سرمایه‌گذاران تروریستی می‌باشد. گروه آگمنت ۱۰ سال پیش با هدف ارتقا نحوه توزیع اطلاعات میان واحدهای ارایه دهنده اطلاعات اقتصادی تشکیل گردید. نماینده آمریکا در گروه آگمنت شبکه رسیدگی کننده به جرایم اقتصادی یا FINCEN می‌باشد.

در حال حاضر واحدهای ارایه دهنده اطلاعات اقتصادی ۸۵ نماینده در کشورهای مختلف جهان دارند که کشورهای دیگر نیز در حال پیوستن به آنها می‌باشند.

در توصیه‌های مطرح شده توسط FATF آمده که کشورها می‌بایست اقدام به تشکیل این واحدها نموده و می‌بایست قدم‌هایی را برای پیشگیری از پولشویی و مقابله با این پدیده بردارند.

ضرورت مبارزه با پولشویی در ایران

به لحاظ موقعیت ژئوپلیتیکی جمهوری اسلامی ایران و لزوم وجود ثبات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و ضرورت خروج از اقتصاد تک محصولی، مبارزه جدی با درآمدهای نامشروع، که اثرهای تخریبی زیانباری بر جامعه اسلامی ایران دارد، بر هیچ کس پوشیده نیست. اگر چه براساس اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، دولت موظف است که ثروتهای ناشی از ربا، غصب، رشوه، اختلاس، سرقت، قمار، سوءاستفاده از موقوفات و... را مصادره و به صاحبان واقعی دهد، کوتاه کردن دست واسطه‌های مالی غیر متشکل در ساختار پولی و مالی کشور بویژه نظام بانکی نیاز به عزمی همگانی دارد تا در قالب قانون و مقررات، نقدینگی‌های موجود در کشور را در یک جریان سالم و صحیح‌ای که متخصصان رشد و توسعه اقتصادی کشور و تعالی جامعه مشخص می‌کنند، به جریان اندازد.

منشأ پولشویی در ایران

الف) مواد مخدر

ب) قاچاق کالا

کرده‌اند که در انجام بازجویی‌ها، پیگیری‌ها و دادخواهی‌های قضایی کمکهای ذیل را ارایه دهند:

- گرفتن مدارک یا اعتراف از افراد

- انجام جستجوها و توقیفات

- بررسی اشیاء و مکانها

- تهیه اطلاعات و مدارک مستند

- تهیه کپی یا نسخه‌های اصلی گزارشات و اسناد جمع آوری شده نظیر گزارشات تجاری شرکتی، مالی و بانکی

- شناسایی یار دبابی درآمدها، ابزار یا چیزهای دیگر نشان دادن آنها بعنوان مدرک جرم.

۱۲. سازمان کشورهای آمریکایی (OAS)

سازمان کشورهای آمریکایی که در ۱۸۹۰ شکل گرفت از ۳۲ کشور در منطقه آمریکای شمالی، آمریکای جنوبی و دریای کارائیب تشکیل شده است. در ۱۹۸۶ کمیسیون موسوم به کمیسیون مبارزه با مواد مخدر در منطقه آمریکا (CICAD) تشکیل گردید که هدفش بررسی راهکارهای ممکن برای مبارزه با خرید و فروش مواد مخدر بود. این راهکارها نهایتاً به بررسی فعالیت‌های پولشویانه منجر گردید، ضمن آنکه توصیه‌هایی نیز در باب قوانین و مقررات تهیه پیش‌نویس برای کشورهای عضو مطرح گردید.

یکی از دستاوردهای سازمان کشورهای آمریکایی، وضع مجموعه‌ای از قوانین برای جرایم مرتبط با شستن پولها و درآمدهای حاصل از قاچاق مواد مخدر بود. از جمله این قوانین می‌توان به قوانین مرتبط با مصادره اموال، قانونی که ثبت آمار و ارقام اقتصادی در پرونده‌های مرتبط با شستن پولهای بدست آمده از خرید و فروش مواد مخدر را ضروری دانسته و قوانینی که مؤسسات مالی را به تهیه گزارشات از معاملات اقتصادی کلان و مشکوک وادار می‌کنند اشاره کرد. (مدینگر، ۱۳۸۸)

۱۳. گروه آگمنت (Egmont)

گروه آگمنت مجموعه‌ای متشکل از واحدهای ارایه دهنده اطلاعات اقتصادی است که اعضای آن از کشورهای مختلف گرد هم جمع شده‌اند. هدف

پ) اخاذی، ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری
ت) سرقت، آدم‌ربایی، قتل و جنایت
ث) ربا و فحشا

ج) سپرده‌گذارهای کوتاه و بلندمدت از طریق بانکها یا مؤسسه‌های پولی و اعتباری.

تصویب قانون مبارزه با پولشویی در ایران توسط مجلس شورای اسلامی:

اوایل بهمن ماه سال ۱۳۸۶ شورای نگهبان قانون اساسی پس از پنج سال قانون مبارزه با پولشویی را تأیید کرد، این مهم در نتیجه اعمال محدودیتهایی علیه نظام بانکی کشور رخ داد که طی آن عدم وجود يك قانون منسجم و لازم‌الاجرا در ایران بهانه‌ای بود برای برخی مجامع جهانی مانند گروه کاری خاص عملیات مالی (FATF) که زیر نظر اتحادیه بانکهای مرکزی جهان فعالیت می‌کند با استناد به عدم وجود این قانون در کشور اقدام به تحریم تعدادی از بانکهای ایران نموده بود، که این باعث جلوگیری از توسعه سیستم بانکداری در کشورمان شده بود. و از طرف دیگر به منظور هماهنگ کردن دستگاههای ذیربط در امر جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل اطلاعات و اخبار و اسناد، تهیه سیستمهای اطلاعاتی هوشمند، شناسایی معاملات مشکوک و به منظور مبارزه با جرم پولشویی شورای عالی مبارزه با پولشویی به ریاست وزیر امور اقتصاد و دارایی و عضویت وزراء بازرگانی، اطلاعات، کشور و رئیس بانک مرکزی با وظایف ذیل تشکیل گردید (ماده ۴ قانون مبارزه با پولشویی). قانون فوق مشتمل بر دوازده ماده و هفت تبصره در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ دوم بهمن ماه یکهزار و سیصد هشتاد و شش مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۶/۱۱/۱۷ به تأیید شورای نگهبان رسید.

رابطه بین پولشویی و جرایم دیگر

اشخاصی چون گری‌بکر، برنده جایزه نوبل اقتصاد، و جرمی بنتهام، مجرمان را افراد حسابگری دانسته‌اند که با مقایسه درآمدها و هزینه‌های جرم نسبت به ارتکاب یا عدم ارتکاب آن تصمیم می‌گیرند.

با توجه به اینکه، امروزه، جرم به يك تجارت تبدیل شده است، اصطلاح تجارت جرم (business of crime) ابداع شده که نشان می‌دهد برخی ارتکاب جرم را بعنوان بهترین راه کسب درآمد می‌بینند. بدین ترتیب، براساس آمار موجود در بسیاری از کشورهای جهان، جرایمی که با هدف کسب منافع مالی انجام می‌شود درصد بسیار عظیمی از کل جرایم را تشکیل می‌دهد. بدین ترتیب، بدترین نتیجه پولشویی اشاعه جرم و بخصوص جرایم سازمان یافته است. در صورت مقابله با پولشویی، اولاً، انگیزه ارتکاب جرم در مجرم از بین می‌رود زیرا، همانطور که گفتیم، قوی‌ترین انگیزه برای ارتکاب جرم انگیزه مالی است. ثانیاً، با وجود مال و درآمد مجرمانه در دست مجرم، احتمال شناسایی و دستگیری وی بسیار زیادتر از زمانی است که او با پاك جلوه دادن آنها بزرگترین عامل ارتباط خود با جرم را از میان می‌برد. از همین روست که مثلاً در نظام حقوقی انگلستان، با کسانی که با خرید و فروش یا هرگونه مداخله در اموال ناشی از جرایمی مثل سرقت، کلاهبرداری، اخاذی و سایر جرایم مالی در واقع زمینه مناسب را برای ارتکاب این جرایم پدید می‌آورند سخت‌تر از مجرمان اصلی برخورد می‌شود. برای مثال مجازات ارتکاب سرقت حداکثر هفت سال حبس و مجازات این گونه مداخله‌کنندگان در اموال مسروقه حداکثر چهارده سال حبس است، زیرا تصور می‌شود که مبارزه با این افراد بهترین راه برای مبارزه با مجرمان مالی است. همین استدلال را می‌توان در مورد جرایم سنگین‌تر و بخصوص جرایم سازمان یافته و پولشویان بین‌المللی به کار برد. بنابراین، جا دارد که شیوه پلیس و سایر مقامات کشف جرم، که بیشتر بدنبال تحقیق در مورد اصل جرم ارتكابی می‌باشند، تغییر یافته و بخش عمده‌ای از کار آنها به ردیابی درآمدهای حاصل از جرم اختصاص یابد که این بهترین راه مبارزه با مجرمان و باندهای بزهکار است. برای مثال، گفته می‌شود که مبارزه با درآمدهای حاصل از جرم برای مافیا در سالهای اخیر یکی از عوامل مؤثر ضربه دیدن فعالیت‌هایش بوده است، زیرا مقابله با افراد، که چیزی جز پیچ و مهره‌های ساده در

حسابداران و دلالتان اموال عتیقه و گران قیمت مشمول گزارش کردن موارد مشکوک شده‌اند، همانگونه که در آمریکا صاحبان حرفه‌های مختلف باید موارد مشکوک پولشویی و نیز معاملات نقدی بیش از ده هزار دلار را به مقامات دولتی مربوطه گزارش دهند. (میرمحمدی، ۱۳۷۹)

نتیجه‌گیری:

مستعدترین کشور برای عملیات پولشویی کشورهای هستند که دارای بازرگانی غیررسمی گسترده هستند، کنترل اقتصادی دولت در آنها ضعیف است، نظام اداری ناکارآمدی دارند، با کمبود منابع مالی روبه‌رو هستند، نظام مالی غیرشفاف و اقتصاد زیرزمینی گسترده‌ای دارند (ر.ک. نوبخت، ۱۳۸۱). بطور کلی می‌توان گفت که هر کشوری با توجه به موقعیت جغرافیایی و جهانی خود می‌تواند منشأ تولید پولهای کثیف باشد. بعنوان مثال در ایران درآمدهای حاصل از نقل و انتقالات مواد مخدر را می‌توان نام برد. اگرچه به اعتقاد برخی از کارشناسان مسائل اقتصادی؛ کشور هم می‌تواند از منافع آن بهره‌مند شود، ولی آنهایی که به عمق فاجعه پولشویی پی برده‌اند اعتقاد دارند که پول کثیف، بنابر ماهیت خود پدیده‌ای سیال و بی‌ثبات است که به بخشهای سایه‌ای و زیرزمینی اقتصاد نفوذ می‌کند. از این رو پول سیاه نه تنها نمی‌تواند تأمین‌کننده منابع مالی توسعه باشد، بلکه مختل‌کننده سیاستهای توسعه و موجب بی‌ثباتی و ناپایداری در اوضاع اقتصادی است.

زیرا انجام هر فعالیت مجرمانه نیازمند شرایط و محیط مناسب برای تحقق آن جرم است. شناسایی این شرایط برای جلوگیری از وقوع جرم اهمیت زیادی دارد. بررسی ماهیت جرم پولشویی و شواهد موجود نشان می‌دهد که پولشویی در محیطی که شرایط زیر را داشته باشد، قابل انجام خواهد بود:

- کریدور فعالیتها مجرمانه و غیر قانونی باشد.
- بخشهای غیررسمی اقتصادی فعال باشند.
- بخشهای رسمی، بخصوص بازار مالی از کارایی لازم برخوردار نباشد.

روند فعالیت سازمانهای بزهکار نیستند، هیچگاه نمی‌تواند ضربه‌ای اساسی بر همه فعالیتهای يك سازمان پیچیده بین‌المللی وارد سازد. تجربه نشان می‌دهد که تمایل سازمانهای بزهکار به تطهیر درآمدهای مجرمانه خود آنچنان زیاد است که گاه خود با تشکیل بانک یا با پرداخت کمیسیونهای گزاف به بانکهای موجود یا با زیاد نشان دادن در آمد حاصل از تجارتهای مشروع خود و حتی پرداخت مالیات این درآمدهای صوری، به پولشویی مبادرت می‌ورزند. هر چند با توجه به کنوانسیون ۱۹۸۸ سازمان ملل متحد در مورد قاچاق غیر قانونی مواد مخدر و روانگردان، کشورها قبلاً به پولشویی تنها در مورد این جرم حساسیت ویژه داشتند، با تصویب کنوانسیون شورای اروپا در سال ۱۹۹۰ راجع به تطهیر، جستجو، توقیف و مصادره درآمدهای حاصل از جرم، که به امضای دول غیر عضو اتحادیه اروپا هم است، برخورد با پولشویی به جرایمی غیر از قاچاق مواد مخدر و روانگردان توسعه یافته که این امر با انعقاد کنوانسیون جرایم سازمان یافته سازمان ملل متحد در سال ۲۰۰۰ میلادی در پالمو روند سریع‌تری یافته است. پس از وقایع ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، که اهمیت تخلفات مالی را در تغذیه و تأمین مالی تروریستها نشان داد و معلوم شد که حسابهای بانکی القاعده حداقل در نه کشور جهان وجود دارد، حساسیت کشورها برای مقابله با پولشویی، در پرتو نگرانیهای فزاینده جامعه بین‌المللی نسبت به تروریسم، افزایش یافت. بویژه آنکه بانک جهانی نیز در گزارش سال ۱۹۹۹ خود خاطر نشان ساخته بود که یکی از عوامل موفقیت شورشیان در جنگهای داخلی توانایی آنها برای تأمین پول، که معمولاً با اقدامات غیرقانونی چون قاچاق مواد مخدر و تطهیر درآمدهای حاصل مرتبط است، می‌باشد. بدین ترتیب، در انگلستان قانون «امنیت جرم و مقابله با تروریسم» تشکیل واحد بررسی تأمین مالی تروریستها را در اداره ملی اطلاعات کیفری پیش‌بینی کرده است. بعلاوه، با عملی ساختن پیشنهادهای اتحادیه اروپا، در ژوئن ۲۰۰۳، حرفه‌های بیشتری از قبیل بنگاههای معاملات ملکی، کازینو، و کلا،

مالی کاملاً محرز شود. این عمل باعث می‌شود خطر ورود مشتریان به ورطه جرایم مالی بسیار کاهش یابد. ۱/۲. کنترل معاملات مشکوک: مؤسسات مالی باید سازو کارهایی را به کار گیرند تا بتوانند معاملات و موارد مشکوک احتمالی را ردیابی و کنترل کنند. از جمله این موارد مشکوک می‌توان به سپرده گذاری نقدی از سوی مشتریانی که معمولاً با چک معامله می‌کنند، سپرده گذاری نقدی و برداشت سریع مبلغ سپرده گذاری شده، معامله به استناد به اسناد مجعول و... اشاره کرد. کارکنان مؤسسات مالی نیز باید برای رویارویی با اینگونه معاملات و موارد مشکوک آموزشهای لازم را گذرانده باشند.

۱/۳. نظام ثبت صحیح معاملات: مؤسسات مالی باید از نظام ثبت مطلوب معاملات برخوردار باشند. نوع ثبت معاملات باید به گونه‌ای باشد که امکان بازبینی، بررسی و تحقیق آنها فراهم شود و بتوان بر احتیاط معاملات را بازسازی کرد. بهره‌گیری از نظام ثبت صحیح معاملات یکی از مؤثرترین ابزار پیشگیری از پولشویی و مبارزه با آن است.

۱/۴. کارکنان: مؤسسات مالی باید کارکنان خود را کاملاً بشناسند. تغییرات ناگهانی در رفتار، کردار، شخصیت و... کارکنان ممکن است زنگ خطر باشد. شایان ذکر است تقریباً در تمام موارد پولشویی فردی آگاه که معمولاً از کارکنان مؤسسه است دست‌اندر کار یا به عبارتی کارچاق کن است. از طرفی مسئولان مؤسسات مالی می‌توانند با دادن آموزشهای لازم به کارکنان، آنان را از ابعاد مختلف جرایم مالی و پولشویی آگاه کنند.

۱/۵. قانون: مؤسسات مالی باید با بازبینی مشکلات مربوط به پولشویی از مقامات قضایی و قانون‌گذار بخواهند با تصویب لوایح کارآمد در مبارزه با پولشویی، بسترهای قانونی مبارزه با این پدیده را فراهم آورند.

۲. مبارزه قاطع و مستمر با جرایم منشأ پولشویی: با توجه به اینکه مهمترین جرایم منشأ و مرتبط با پولشویی در ایران قاچاق مواد مخدر، قاچاق کالا و...

- قوانین ضد پولشویی چندان فعال نباشد.
- ریسک عملیات پولشویی چندان قابل توجه نباشد.
- بازارهای مالی به صورت حاشیه‌ای و توسعه نیافته، اما مرتبط با بازارهای مالی پیشرفته وجود داشته باشد.
- روشهای پولشویی برای دست‌اندرکاران بازارهای مالی قانونی، بانکها و دیگر عوامل اجرایی شناخته شده نباشد.
- به راحتی بتوان در آمد به دست آمده را برای فعالیت‌های مجرمانه دیگر به مکانهای دیگر انتقال داد.

پیشنهادها و راهکارهای اجرایی:

۱. تدوین سیستمهای کنترل داخلی و آموزش کارکنان شبکه بانکی:
بانکهایی که زیر نظر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تحت نظارت آن انجام وظیفه می‌نمایند بایستی:

الف - کمیته‌های مبارزه با پولشویی تحت نظارت اداره نظارت بر بانکهای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تشکیل داده و اعضای آن هم از کارشناسان ارشد بانکداری یا رشته‌های دیگر مرتبط انتخاب شوند.

ب- تعیین مسئولانی برای نظارت بر رعایت قوانین در سطح مدیریت مرکزی، سرپرستی‌ها، شعب بانکها و نمایندگان

پ- تدوین تشکیلات حسابرسی داخلی برای بازبینی رعایت مقررات و سنجش اثربخشی اقداماتی که طبق قانون مبارزه با پولشویی انجام می‌شود.

به عقیده «مارکز»^۵ روشهای زیر را می‌توان در مبارزه با پولشویی از طریق مؤسسات پولی و بانکی مؤثر دانست:

۱/۱. شناسایی مشتریان: مؤسسات مالی باید اطلاعات کافی از مشتریان خود داشته باشند. این اطلاعات باید پیشینه‌های فردی، اجتماعی، مالی و شغلی مشتریان را دربرگیرد. در حقیقت هویت شخصی و مالی مشتریان باید برای صاحبان مؤسسات

می‌باشد و وظیفه ذاتی نیروی انتظامی برقراری نظم و امنیت در کشور می‌باشد لذا بایستی در برنامه‌های خود مبارزه با این جرایم را در اولویت کاری قرار داده و قاطعانه با آن مبارزه نماید.

۳. تعامل با دیگر نهادهای مبارزه کننده:

برای پیشبرد يك هدف لازم است که اجزای مختلف بطور منظم گرد هم آمده و بصورت منطقی هدف را دنبال نمایند. بنابراین برای مبارزه قاطع با پولشویی که ماهیتاً جرمی پیچیده و نامریی می‌باشد لازم است که نهادهای مبارزه کننده با یکدیگر تعامل تنگاتنگ با یکدیگر داشته و با تبادل اطلاعات و تجزیه و تحلیل آن، بتوانند به خوبی با پولشویی مبارزه نمایند.

۴. آموزش‌های تخصصی:

بر حسب ضرورت، نسبت به تدوین، توسعه یا بهبود برنامه‌های ویژه آموزشی برای مأموران مجری قانون از جمله نیروی انتظامی، دادستانها، قضات و مأموران گمرک و سایر مأموران امر پیشگیری، شناسایی و مبارزه با پولشویی، آموزش‌های زیر در نظر گرفته شود.

الف- آموزش روشهای مورد استفاده در پیشگیری، شناسایی و مبارزه با جرم نامریی (پولشویی).

ب- آموزش، شیوه‌ها و فنون مورد استفاده اشخاص مظنون به دخالت در پولشویی.

پ- آموزش تخصصی شناسایی و کشف جرم نامریی (پولشویی)

ت- آموزش شناسایی، جایجایی عواید حاصل از جرم یا اموال، تجهیزات و سایر وسایل و روشهایی که برای انتقال، اخفاء و یا تغییر و تبدیل این عواید، اموال و یا سایر وسایل و روشهای مورد استفاده در پولشویی.

ث- آموزش نحوه جمع‌آوری ادله جرم.

ج- آموزش، فنون و تجهیزات مدرن و پیشرفته در زمینه اجرای قانون، از جمله مراقبت الکترونیکی و همچنین آموزش‌های عملیاتی مخفی مبارزه با پولشویی.

چ- آموزش روشهای مورد استفاده برای حمایت از قربانیان و شهود.

ح- اختصاص افراد خاصی برای گزارش‌دهی و

آموزش تخصصی به آنها

خ- آموزش کارکنان برای به اجرا گذاردن فرایندها و تشخیص مبادلات مشکوک.

۵. تعیین محدوده جرایم مرتبط با پولشویی:

تعیین فعالیتهای غیر قانونی که اصول پولشویی در مورد آنها قابل اجراء است یکی از مهمترین مسائل در هر نظام مبارزه با جرم نامریی (پولشویی) است، اگر چه در این تحقیق برجسته‌ترین جرایم مرتبط با پولشویی، قاچاق مواد مخدر می‌باشد، اما بر اساس برآوردهای بدست آمده از این تحقیق باید جرایم دیگر از جمله قاچاق سازمان یافته کالا، قاچاق انسان و فحشار نیز مدنظر قرار داد و نباید پولشویی فقط به جرایم مواد مخدر محدود شود.

۶. آموزش قضات درگیر با جرم پولشویی:

آموزش قضات درگیر با جرم پولشویی اقدام دیگری است که در جهت کشف و پیشگیری از جرم ضروری بنظر می‌رسد و بایستی قوه قضاییه قضات ویژه‌ای برای این منظور در نظر بگیرد و به آنها آموزش‌های طولی و عرضی تخصصی مبارزه با جرایم اقتصادی و پولشویی بدهد و آنها را با جرایم منشأ و مرتبط با جرم نامریی (پولشویی) آشنا نماید بطوریکه آنها بتوانند مجازات متناسب با جرم را تعیین نمایند. (بهربر و احسانی، ۱۳۸۷)

یادداشتها

1. Placement- Hiding
2. Layering
3. Integration
4. Misinvoicing
5. Marques (1998)

فهرست منابع:

۱. آذرآباد، سمانه (۱۳۸۰) تظهير پول، پولشویی، پول کثیف، ماهنامه پژوه، شماره ۹
۲. اسعدی، حسن (۱۳۸۶) جرایم سازمان یافته فراملی،

- انتشارات نشر میزان
۳. اصفهانی، محبوبه و عبدالرضا ملک (۱۳۸۱): پولشویی؛ ماهنامه رفاه
۴. باقرزاده، احد (۱۳۸۶) پولشویی، انتشارات نشر میزان
۵. بیابانی، غلامحسین - هادیانفر، سید کمال (۱۳۸۴) فرهنگ توصیفی علوم جنایی، انتشارات پلیس آگاهی ناجا.
۶. بیابانی، غلامحسین - مختاری، محسن (۱۳۸۷) اینترنت، انتشارات پلیس بین‌الملل ناجا
۷. بهریر، سروش - احسانی، بهمن (۱۳۸۷) نگاهی به پولشویی و پیامدهای آن، فصلنامه علمی - ترویجی کارآگاه شماره ۲
۸. پیشگیر، علی اصغر (۱۳۸۱) این پولهای کثیف!، میزگرد بررسی پدیده پولشویی، فصلنامه بانک صادرات ایران شماره ۲۱
۹. جوکار، علیرضا (۱۳۸۱) قطع ریشه‌های نامرئی در لایه‌های اقتصادی، فصلنامه بانک صادرات شماره ۲۱
۱۰. رضوی، ابوالفضل (۱۳۸۲) اهمیت قانون‌گذاری در مبارزه با پولشویی، مجموعه مقالات همایش بین‌المللی پولشویی در شیراز، ستاد مبارزه با مواد مخدر ریاست جمهوری و دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد در ایران
۱۱. سالت مارش، گرام (۱۳۷۶): پولشویی، ترجمه امیر بشیری، انتشارات معاونت آموزش ناجا
۱۲. سلطان محمدی، حفظا... (۱۳۸۱) واکنشهای جهانی برای مقابله با پیامدهای زیانبار پولشویی، فصلنامه بانک صادرات ایران شماره ۲۱
۱۳. سلیمی، صادق (۱۳۸۲) جنایات سازمان یافته فراملی، انتشارات تهران صدا
۱۴. شریفی، محسن (۱۳۸۵) فقر؛ تهدید امنیت بین‌المللی در قرن ۲۱، فصلنامه - راهبرد، شماره ۳۹، بهار
۱۵. صحرائیان، سید مهدی (۱۳۸۲) فرازهایی از یافته‌های تحقیقات پولشویی در ایران، مجموعه مقالات همایش بین‌المللی پولشویی در شیراز، ستاد مبارزه با مواد مخدر ریاست جمهوری و دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد در ایران
۱۶. عشماوی، سعدالدین (۱۳۸۶) مروری بر جرایم اقتصادی کشورهای عربی، ترجمه محمد رضا نصرالهی و سید عیسی حسینی، انتشارات کارآگاه
۱۷. علیمردانی، قربانعلی (۱۳۸۶) بررسی پولشویی و ابعاد آن، پایان‌نامه دوره کارشناسی دانشگاه علوم انتظامی
۱۸. کاستلز، مانوئل (۱۳۸۴) عصر اطلاعات، پایان‌هزاره، جلد سوم، ترجمه احد علیقلیان و افشین خاکباز، انتشارات طرح نو
۱۹. کینی، کوین، بی (۱۳۸۳) فنون عملی تحقیق و بازرسی، انتشارات معاونت پژوهشی دانشکده امام باقر(ع)
۲۰. لیمن، مایکل - گری، پرتو (۱۳۷۹) جرایم یقه سفیدها (مجرمین پشت نقاب اعتماد)، ترجمه گروهی از مترجمین، انتشارات معاونت آموزش ناجا
۲۱. مدینگر، جان (۱۳۸۸) پولشویی، ترجمه سروش بهریر، انتشارات کارآگاه
۲۲. مهدویان، محمد هادی (۱۳۸۱) این پولهای کثیف!، میزگرد بررسی پدیده پولشویی، فصلنامه بانک صادرات ایران شماره ۲۱
۲۳. میرزاوند، فضل‌اله - زادپور، غلامرضا (اسفند ۱۳۸۱) مبارزه با جرم پولشویی (طرح مطالعاتی) معاونت پژوهش مجلس شورای اسلامی شماره مسلسل ۶۶۳۷ کد موضوعی ۴۱۰
۲۴. میرمحمد صادقی، حسین (۱۳۷۹) شست‌وشوی اموال کثیف ناشی از جرم، مجموعه مقالات همایش بین‌المللی علمی- کاربردی جنبه‌های مختلف سیاست جنایی در قبال مواد مخدر، جلد اول
۲۵. نجفی علمی، مرتضی (۱۳۸۳) ابعاد پولشویی و روشهای مبارزه با آن، فصلنامه علوم انتظامی شماره اول، سال ششم
۲۶. نوبخت، محمد باقر (۱۳۸۱) چه کشورهایی برای عملیات پولشویی مستعد هستند، فصلنامه بانک صادرات ایران شماره ۲۱
۲۷. نیکنام، رحمتا... (۱۳۸۱) این پولهای کثیف!، میزگرد بررسی پدیده پولشویی، فصلنامه بانک صادرات ایران شماره ۲۱
۲۸. هادیانفر، سید کمال - بیابانی، غلامحسین (۱۳۸۱) پولشویی دارای غیرمشروع، روزنامه رسالت یکشنبه ۱۵ دی شماره ۴۹۱۴
۲۹. هاشمی، م (۱۳۸۱) پولشویی سرپوش اموال نامشروع، روزنامه جام جم مورخه ۸۱/۲۰/۱۰
۳۰. ... (۱۳۷۸) مشروح گزارشهای مطروحه در شصت‌وهفتمین اجلاس مجمع عمومی - کره جنوبی ترجمه اداره اطلاع‌رسانی پلیس بین‌الملل ناجا
۳۱. ... (۱۳۸۴) پولشویی؛ قوانین حمل اسلحه به‌وسیله پلیس فدرال سوئیس، ترجمه اداره اطلاع‌رسانی رئیس بین‌الملل ناجا